

Asia: VN/23992/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuntonaan toteaa seuraavaa:

Lakiluonnoksessa esitetyt muutokset soidensuojelualueiden pinta-alassa ovat pääsääntöisesti teknisluonteisia, mittaustarkkuudesta johtuvia tarkennuksia, eivät varsinaisia muutoksia aluerajauksiin. Ainoat varsinaiset muutokset aluerajauksiin olisivat valtatie 21 Palojoensuu-Maunu parannushankkeen toteuttamiseksi tehtävät vähäiset muutokset Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräitä viranomaisten välisiä toimivaltakysymyksiä, koskien ympäristöministeriön ja Metsähallituksen välistä toimivaltaa soidensuojelualueita koskevissa lupa-asioissa. Soidensuojelualueista annetun asetuksen mukaan toimivalta myöntää lupa vahingollisen kasvi- tai eläinlajin yksilöiden vähentämiseen sekä muun muassa geologista tutkimusta tai malminetsintää koskeviin toimenpiteisiin kuuluu ympäristöministeriölle. Ehdotuksen myötä toimivalta poikkeuksen myöntämiseen rauhoitussäännöksistä olisi vastaisuudessa Metsähallituksella.

Muutos koskisi erityisesti malminetsintää ja siihen liittyvien toimenpiteiden poikkeuslupahakemuksia, joita on ollut ympäristöministeriössä käsittelyssä viimeisen kymmenen vuoden aikana noin viisitoista. Käytännössä soidensuojelualueita koskevat lupa-asiat siirtyisivät ehdotuksen mukaan ympäristöministeriöltä Metsähallituksen julkisia hallintotehtäviä hoitavalle Luontopalveluille.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että Metsähallituksen Luontopalvelut ei ole itsenäisessä vaan alisteisessa asemassa Metsähallituksen organisaatiossa. Julkisia hallintotehtäviä hoitavalla Metsähallituksen Luontopalveluilla ei viranomaisena ole tosiasiallista mahdollisuutta käsittellä soidensuojelualueita koskevia tai muitakaan lupa-asioita riippumattomasti, kuten luonnonsuojeluviranomaisen tulisi voida toimia.

Metsähallituksen organisaatiossa lupa- ja lausuntoasiat yhteensovitetään Luontopalveluiden, Kiinteistökehityksen, Eräpalveluiden ja Metsätalous Oy:n kesken, jolloin viimesijaisen linjanvedon Metsähallituksen lupapäätöksistä ja lausunnoista tekee ylijohdaja, ei Luontopalvelujen julkisia hallintotehtäviä hoitavat luonnonsuojelun asiantuntijat, viranhaltijat tai esihenkilöt.

Mikäli soidensuojelualueista annetun asetuksen mukainen toimivalta myöntää lupa vahingollisen kasvi- tai eläinlajin yksilöiden vähentämiseen sekä muun muassa geologista tutkimusta tai malminetsintää koskeviin toimenpiteisiin katsotaan välttämättömäksi siirtää pois ympäristöministeriöltä, Luonnonsuojeluliitto korostaa, että oikea taho lupa-asioiden käsittelyyn on valtakunnallinen lupa- ja valvontavirasto, ei Metsähallitus.

Samalla Luonnonsuojeluliitto toteaa, että viranomaisten välisen toimivallanjaon selkiyttämiseksi kaikki ympäristön- ja luonnonsuojelua, vesistöjä, luonnonvaraisia eliölajeja ja luonnonsuojelualueita koskevat lupa-asiat tulisi siirtää Metsähallitukselta ja muilta tahoilta lupa- ja valvontavirastolle, joka on perustettu juuri lupa- ja valvonta-asioiden yhdenmukaisen hallinnoinnin asiantuntijavirastoksi, toimialueenaan koko Suomi.

Luonnonsuojeluliitto esittää lakiluonnosta muutettavaksi siten, että malminetsinnän ja siihen liittyvien toimenpiteiden poikkeuslupia ei voida myöntää soidensuojelualueille lainkaan. Lisäksi lakiin tulee kirjata, että geologista tutkimusta voidaan sallia vain rajatusti akateemisille tutkimus- ja opetustahoille, kun tutkimus on ei-kaupallista eikä se liity malminetsinnän tai kaivostoiminnan valmisteluun. Soidensuojelualueet, kuten muutkin valtion luonnonsuojelualueet on tarkoitettu pysyvällä tavalla suojelluiksi muilta maankäyttömuodoilta ja luontoa suojelusäädösten vastaisesti muuttavalta ihmisen toiminnalta.

Lisäksi Luonnonsuojeluliitto katsoo, että nyt lausunnolla olevaa luonnosta soidensuojelulain muuttamiseksi ei pidä täydentää lausuntokierroksen jälkeen uusilla soidensuojelualueita koskevilla

muutoksilla. Jos näin kuitenkin tehtäisiin, Luonnonsuojeluliitto pitää välttämättömänä, että muutetusta lakiluonnoksesta järjestetään uusi lausuntokierros.

Halmeenpää Hanna
Suomen luonnonsuojeluliitto ry